

PROFESORJU MILKU KOSU V SPOMIN

(12. 12. 1892 — 24. 3. 1972)

Enkratna znanstvena in človeška veličina osebnosti pokojnega slovenskega zgodovinarja Milka Kosa bo ostala globoko v zavesti tudi slovenskim slavistom. Milko Kos nam ni bil samo priljubljen akademski učitelj slovenske zgodovine, profesor, ki je znal s preudarno in sugestivno besedo ustvariti jasno podobo naše preteklosti — za slovensko jezikoslovje pomeni veliko več, saj številne med njegovimi razpravami in knjigami neposredno zadevajo tudi vprašanja zgodovine slovenskega jezika in njegove narečne razčlenjenosti.

Med preučevalci Brižinskih spomenikov zavzema Kosovo ime pomembno mesto; samo tako temeljit zgodovinar, poznavalec vseh odtenkov latinske paleografije in srednjeveških rokopisov sploh je tem spomenikom lahko zanesljivo določil časovne in kulturnozgodovinske okvire.

Profesor Kos se je globoko zavedal dejstva, da hranijo imena, njihova razširjenost in pomeni, trdno sporočilo o gospodarski, politični in kulturni zgodovini; kot pravi umetnik je znal iz zapisov slovenskih krajevnih in osebnih imen izluščiti podatke, na katere se je opiral pri rekonstrukciji starejših obdobij slovenske zgodovine. Mimo tega gradiva ne more noben slovenski etimolog in raziskovalec slovenske zgodovine besed; za historika slovenskega jezika je besedno gradivo v Kosovih izdajah slovenskih urbarjev in v njegovi bogati rokopisni zbirki za historično-topografski slovar pravi zaklad.

Razprave Milka Kosa o kolonizaciji slovenske zemlje, o premikanju severne slovenske jezikovne meje na vzhod in jug, in sinteza njegovih pogledov na našo srednjeveško zgodovino v knjigi *Zgodovina Slovencev od naselitve do 15. stoletja* so ustvarjalno prispevale k razlagi in utemeljitvi današnje podobe slovenskih narečij; marsikatera izoglosa je dobila svojo osvetlitev šele z naslonitvijo na Kosova dognanja o srednjeveški fevdalni, upravno-politični in cerkveni razdelitvi Slovenije.

Profesor Kos je bil zgled plemenitega sodelovanja med sorodnimi vedami; na Kosovo delo sta se opirala njegova slavistična delovna prijatelja Nahtigal in Ramovš, iz njega črpajo današnji historiki slovenskega jezika.

Franc Jakopin